

žanrska produkcija
Aleš Blatnik

Pospešek za razvoj žanrske produkcije

V Trstu so v okviru festivala Science+Fiction Festival, v organizaciji La Capella Underground, izvedli prvo edicijo koprodukcijskega foruma Fantastic Film Forum. Organizatorji so dejali, da gre v bistvu za »nulto edicijo«, saj se forum še oblikuje, njegov namen pa je spodbujanje regionalne žanrske produkcije, predstavitev možnosti, ki jih filmarjem ponuja regija, in povezovanje filmskih profesionalcev, ki se mu v sodobnem žargonu reče »networking«. Svet produkcije, kljub vzniku sodobne tehnologije ali prav zaradi tega, postaja vedno bolj zahteven in bolj kot kadarkoli prej so pomembna strateška partnerstva in mednarodna povezovanja na celotni poti filma: od začetka produkcije do končne distribucije, ki se je v samo nekaj zadnjih letih korenito spremenila.

Vodja Forumu Luca Evangelisti pravi, da hočejo biti s Forumom čim bolj konkretni in izhajati iz dejstev: predstavljali bodo najboljše primere in študije iz prakse in podajali informacije, ki bodo filmarjem v dejansko praktično pomoč pri snovanju projektov.

Kaj je bilo torej moč videti in slišati na tej nulti ediciji Fantastic Film Forum? Program je bil zasnovan premišljeno in domiselno, »primeri«, oziroma predavanja, pa so bili dejansko izredno raznoliki.

Bližnja okolica: idealna regija za žanrske filme

Predstavniki regijskih skladov so govorili o spodbudah, ki so na voljo, in o tem, kako je namen teh skladov tudi z javnimi sredstvi podpreti prav žanrske filme in regijske filmarje, ter kako so se osredotočili v glavnem na razvoj projektov. Na hitro je bil predstavljen koprodukcijski market When East Meets West, ki prav tako poteka v Trstu, omenili so ko-razvojni sklad RE-ACT, ki deluje v navezi s Slovenijo in Hrvaško in naj bi bil v nekem smislu že nekakšen porok kakovosti: projekti, ki jih podpira, imajo kasneje izredno uspešno pot pridobivanja sredstev v razpisih Ustvarjalne Evrope. Omenjen pa je bil tudi sklad Nordic TV and Television

Fund, ki ima poseben program za žanrski film. Kar nekaj govora je bilo o tem, kakšna sredstva so na voljo, če producenti uporabijo lokalne filmske ekipe. Veliko je bilo narejenega tudi za predstavitev filmskih lokacij; tako so v okviru festivala, pa tudi zunaj njegovih okvirov potekali vodeni ogledi najbolj znanih filmskih lokacij. Trst je kot filmska lokacija verjetno najbolj znan po tem, da so tam snemali prizore za drugi del *Botra* in *Angleškega pacienta*. Friuli Venezia Giulia Film Commission ima sicer v svoji bazi filmskih lokacij več kot 35.000 fotografij, s katerimi lahko producentom pomagajo pri iskanju zanje kar najbolj primernih lokacij.

Vsekakor koristni podatki in predstavitve, a za filmske ustvarjalce na začetku poti so morda bolj zanimivi primeri filmarjev samih.

Izkušnje ameriškega mikroproračunca: *Embers*

Charles Spano, soproducent filma *Embers* (2015, Claire Carré), je dejal, da se je v času

predprodukcije svojega celovečernega prvenca večkrat zalotil, kako je zavidal evropskim producentom, ker imajo na voljo razne državne razpise in koprodukcijske možnosti, ki jih v ZDA ne poznajo. A je dodal, da je kasneje ugotovil, da bi to bistveno upočasnilo nastajanje filma, saj bi šlo preveč časa za birokracijo, namesto za dejansko ustvarjanje. To je podkrepil z lastnim primerom: za produkcijo filma *Embers* so porabili približno dve leti, medtem ko bo neki drug projekt, posnet po njegovem scenariju, a po »evropskem sistemu«, dokončan šele po sedmih letih razvoja, predprodukcije in zbiranja sredstev preko raznih razpisov. Da pri produkciji filma *Embers* ni bilo treba čakati na državna sredstva, se je izkazalo za prednost.

Skupaj z režiserko in soproducentko Claire Carré sta torej govorila predvsem o tem, kako danes deluje ameriški neodvisni trg, kako so napraskali začetna sredstva od prijateljev in kasneje našli domiselne načine, da so k produkciji filma privabili partnerje, ki so sodelovali s storitvami ali celo »sredstvi«, za katera sami niso vedeli, kaj z njimi: nekemu podjetju so dali na primer delež v filmu, da so unovčili njihove odvečne letalske točke zvestobe za prevoz ekipe. Del filma so posneli na Poljskem in tako vključili tudi poljsko produkcijsko firmo. Ker sta vedela, da sredstev ne bosta dobila naenkrat, sta film razdelila na sklope oziroma sta si izmislila več paralelnih zgodb in ga tako tudi snemala: po sklopih. Ko sta nabrala denar za naslednji sklop, sta projekt nadaljevala. Nekonvencionalno, a produkcijo sta na tak način spravila pod streho.

Poudarila sta, da se vsako leto na festival neodvisnega filma Sundance prijavi že preko 4000 filmov, da jih v program uvrstijo okoli 120, od katerih jih potem kakšnih 100 najde kakšno obliko distribucije. Drugi filmi načeloma potonejo in izginejo, saj glede neodvisnih produkcij zlasti v Ameriki festivali še vedno določajo, kaj občinstvo gleda.

Zaokrožila sta s tem, kar je dobro znano vsem neodvisnim filmarjem: čim več moraš narediti sam, saj denarja za drage sodelavce večinoma ni. Ponosno sta sicer povedala, da so na njuni produkciji

vsi delali iz ljubezni do filma, ne zaradi denarja, da pa so bili vseeno vsi plačani.

Trud se jim že obrestuje, saj je prav *Embers* na festivalu Trieste Science+Fiction dobil nagrado asteroide za najboljši celovečerec, film pa je že tudi uspešno distribuiran na spletu.

Kaj imata skupnega Srbija in Južna Koreja? ZF film *Prehod*.

Producent Milan Todorović in režiser Dejan Zečević iz Srbije sta predstavila svojo izkušnjo z mednarodnimi koprodukcijami in razložila, kako so posneli film v angleščini, *Prehod* (The Rift, 2016, Dejan Zečević), v katerem igra tudi slovenska igralka Katarina Čas. Ker je bil njihov predhodni film, *Nymph* (Mamula, 2015), produkcijsko tako impresiven, se jim je za sodelovanje pri naslednjem projektu sama ponudila južnokorejska produkcijska hiša, v kateri so mislili, da so za produkcijo porabili desetkrat več sredstev, kot je bil končni znesek.

Todorović je pri tem poudaril, da so za manjše produkcije, predvsem žanrske, še vedno izjemno pomembni prav festivali, saj opravijo pomembno promocijsko funkcijo. Pri tem je naštel prav Trieste Science+Fiction Fest, slovenskega Grossmanna in hrvaški Fantastic Zagreb. Dejal je, da so za žanrski film vedno bolj pomembne koprodukcije. Za komedije se da dobiti denar, ker ga dostikrat prispevajo TV-postaje, ki jih rade uvrščajo na spored, za žanrski film pa je to težje, zato je dobro imeti znanega igralca, ki film »proda«.

Razložil je tudi svoje izkušnje, kako se je trg spremenil v vsega skupaj nekaj letih: DVD-trg, ki je bil prej zanesljiv vir prihodkov zlasti za žanrske filme, skoraj več ne obstaja. Čas, v katerem tudi komercialno uspešni filmi povrnejo svoj vložek, se je tako podaljšal.

Festival in Forum v službi promotorja produkcije

Da so bile zastopane skoraj vse produkcijske kombinatorike, so predstavili svojo »zgodbo« še italijanski filmarji, ki so posneli film *Monolith* (2016, Ivan Silvestrini) z ameriško ekipo.

Pripravili so tudi predavanje na temo množicanja (*crowdfunding*), veteran neodvisne scene Rugero Deodato, ki je na festu gostoval s svojim novim filmom *Ballad in Blood* (2016), pa je postregel z vpogledom, kako se je skozi desetletja spreminjala produkcijska slika.

Forum torej ne skriva svojih ambicij, da namerava vprašanja, ki se porajajo regijskim filmarjem, pokriti z vseh vidikov. V premoru med predavanji so organizirali kosilo, kjer so si udeleženci lahko izmenjali poglede in izkušnje ter se seveda nekoliko bolje spoznali: Forum je namreč mišljen tudi kot povezovalni prostor za vse goste festivala. Avtor tega prispevka se je tako recimo znašel v pogovoru z legendarnim zf-avtorjem Bruceom Sterlingom.

Gospod Evangelisti pravi, da je bil Forum logičen naslednji korak za festival: v zadnjih letih je namreč festival izredno zrasel in žanje ogromno zanimanje gledalcev. Mikroproračunski film *Embers*, avtorja sta sodelovala na Forumu, je recimo napolnil dvorano z 900 sedeži. A samo prikazovanje filmov ni več dovolj. Filme lahko danes gledajo gledalci povsod, dostikrat doma celo prej kot na festivalih, in organizacija posebnih dogodkov, med katerimi je tudi Forum, je poteza za obogatitev programa, ki bo festival še bolj utrdil. Pri tem je Evangelisti poudaril, da Forum ne namerava konkurirati raznim »filmskim trgom«, saj to zaradi majhnosti prostora ne bi bilo smiselno, ampak jih želi dopolnjevati. Eden takšnih, ki se zdaj obeta, bo novi koprodukcijski trg v Vidmu aprila prihodnje leto v okviru Far East Film Festivala – v glavnem za projekte iz Evrope, ki pa se bodo trudili dobiti distribucijo v Aziji. Na ta način želijo zgraditi platformo, ki bo pospešila razvoj žanrskega filma. Pri tem je poudaril, da gre za tržno zelo zanimive filme.

V našem bližnjem okolju torej trenutno kar brbota od aktivnosti in ni naključje, da se tako rojevajo novi specializirani dogodki, namenjeni točno določeni filmski javnosti. Vprašanja za filmarje, ne glede na to, od kod prihajajo, so namreč vedno bolj enaka: kako priti do sredstev, kako priti do distribucije in kako priti do občinstva. Fantastic Film Forum zna biti dobrodošel sopotnik pri iskanju odgovorov.